

prima instanță: Gh. Bîrsan
instanța de apel: A. Albu, R. Burdeniuc, A. Toderaș

dosar nr. 2r-662/17

DECIZIE

25 octombrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Iuliana Oprea
Ion Druță

examinând recursul declarat de Valentina Guțu, reprezentată de avocatul Vasile Martin

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Valentinei Guțu împotriva notarului public Petru Luca cu privire la anularea deciziei de refuz la eliberarea certificatului de moștenitor legal, determinarea dreptului de proprietate comună în devălmășie, obligarea eliberării certificatului de moștenitor legal și încasarea cheltuielilor de judecată

și cererea de chemare în judecată a intervenienților principali Ion Guțu, Ecaterina Moisa, Olga Verlan, Tatiana Bobuțac și Oxana Guțu împotriva Valentinei Guțu și notarului public Petru Luca cu privire la obligarea eliberării certificatului de moștenitor legal

împotriva încheierii Curții de Apel Bălți din 6 iunie 2017, prin care a fost restituită cererea de apel declarată de Valentina Guțu

constată:

La 20 septembrie 2016, Valentina Guțu a depus cerere de chemare în judecată împotriva notarului public Petru Luca, intervenienți accesorii Ecaterina Moisa, Olga Verlan, Tatiana Bobuțac, Ion Guțu și Oxana Guțu cu privire la anularea deciziei de refuz în eliberarea certificatului de moștenitor legal, determinarea dreptului de proprietate comună în devălmășie, obligarea eliberării certificatului de moștenitor legal și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că la data de 5 mai 2016 s-a adresat la biroul notarial Luca Petru cu cerere de acceptare a succesiunii după decesul soțului Boris Guțu, survenit la 27 februarie 2016, care a fost primită de către notar.

Menționează că după expirarea termenului de 6 luni după decesul soțului ei, s-a adresat notarului cu cerere de a-i fi eliberat certificatul de moștenitor legal, dar

la 9 septembrie 2016 acesta i-a înmănat decizia de refuz la eliberarea certificatului de moștenitor legal.

Indică că din textul deciziei de refuz rezultă că din cauza dezacordului tuturor moștenitorilor în vederea stabilirii masei succesoriale și cotelor-părți a fiecăruia din moștenitori a fost adoptată această decizie.

Consideră decizia de refuz a notarului public Petru Luca la eliberarea certificatului de moștenitor legal, neîntemeiată și ilegală.

Relevă că notarul public Petru Luca urma să-i elibereze ei și celorlalți moștenitori certificatele de moștenitori, după stabilirea cercului de moștenitori, masei succesoriale și cota fiecăruia din succesiune, conform prevederilor art. 64 și 65 din Legea cu privire la notariat nr. 1453-XV din 8 noiembrie 2002.

Subliniază că în anul 1988 a început să conviețuiască în relații de concubinaj cu Boris Guțu, care a decedat la 27 februarie 2016.

Notează că Boris Guțu avea la îngrijire și educație 5 copii minori, iar dânsa avea o fiică.

Remarcă că trei copii se aflau la mama lui Boris Guțu, iar feciorul Ion și fiica Ecaterina erau la întreținerea și educația lor.

Indică că au locuit în satul XXXX r-nul XXXX de unde au plecat la muncă în regiunea Tiumeni, or. Surgut, Federația Rusă și că s-au întors în satul XXXX r-nul XXXX în vara anului 1999 și s-au instalat în casa (gospodăria) lui Boris Guțu.

Menționează că în primăvara anului 1992, au început reconstrucția casei vechi, amplasată în satul XXXX r-nul XXXX, au schimbat lemnul de la acoperiș și acoperișul întreg, au instalat trei ferestre, veranda, trei uși, au tencuit pereții pe toată casa, au schimbat podelele, au pus beton și scândură, au construit soba și au instalat încălzire cu apă (caloriferice), fiind instalat un cazan în bucătărie.

Insistă că după reconstrucție, casa a căpătat un alt aspect, astfel, consideră că și dânsa a devenit coproprietară a 1/2 cotă-parte, alături de fostul soț Boris Guțu.

Explică că după terminarea reconstrucției casei de locuit, în anii 1995-1996 au agonisit surse financiare și în anul 1997 au construit un garaj cu suprafața de 130 m², care Boris Guțu îl folosea pentru reparația autoturismelor.

Notează că la 24 ianuarie 2002 a înregistrat căsătoria cu Boris Guțu, conviețuind în căsătorie mai bine de 14 ani, iar în total au conviețuit împreună timp de 26 ani și că pe parcursul acestor ani au agonisit bunuri imobile și mobile, inclusiv autoturismul de model „Jiguli”, tractorul MTZ 80 și combina de model „Hersona-9”.

Afirmă că masa succesorală este formată din terenul de lângă casă, evaluat la prețul de 6157 lei, casa de locuit, garajul, două șuri, evaluate la prețul total de 65467 lei, autoturismul evaluat la prețul de 12700 lei și tractorul evaluat la prețul de 49900 lei, în total masa succesorală constituind suma de 134224 lei, fără costul combinei.

Își întemeiază pretențiile în baza dispozițiilor art. 41, 64, 65 din Legea cu privire la notariat nr. 1543-XV din 8 noiembrie 2002, art. 19-20 Codul familiei, art. 320, 346-347, 372, 1499-1500, 1516-1517, 1556, 1566, 1571 Codul civil.

Solicită admiterea acțiunii, anularea deciziei notarului public Petru Luca din 9 septembrie 2016 de refuz la eliberarea certificatului de moștenitor legal, ca fiind

neîntemeiată și ilegală, determinarea dreptului de proprietate comună în devălmășie a ei în mărime de 1/2 cotă-parte din bunurile imobile și mobile situate în satul XXXX r-nul XXXX în valoarea totală de 134224 lei, obligarea notarului public Petru Luca să elibereze fiecăruia din moștenitorii legali pretendenți la succesiune certificatul de moștenitor legal la 1/6 cotă parte din masa succesorală, ce constituie 1/2 din întregul bun patrimonial constituit din terenul aferent cu suprafața de 0,5896 ha, casa de locuit, garajul, șura, șura sărai, autoturism Jiguli, tractor MTZ-80, în suma totală de 67112 lei, cât și încasarea cheltuielilor de judecată.

La 9 februarie 2017, intervenienții principali Ion Guțu, Ecaterina Moisa, Olga Verlan, Tatiana Bobuțac și Oxana Guțu au depus cerere de chemare în judecată împotriva Valentinei Guțu, intervenient accesoriu notarul public Petru Luca cu privire la obligarea eliberării certificatului de moștenitor legal.

În motivarea acțiunii au invocat că Ion Guțu, Ecaterina Moisa, Olga Verlan, Tatiana Bobuțac, Oxana Guțu sunt copiii defunctului Boris Guțu, care după decesul mamei lor, au rămas la întreținerea bunelor.

Menționează că din anul 1988, Boris Guțu a început conviețuirea cu Valentina Guțu, ultima având o fiică din prima căsătorie.

Relevă că în anul 1998 Boris Guțu s-a instalat în gospodăria mamei lui, din satul Hăncăuți r-nul Edineț, care în același an a fost înregistrată pe numele lui Boris Guțu.

Indică că Boris Guțu s-a căsătorit cu Valentina Guțu în anul 2002 în timpul căreia, Boris Guțu a procurat tractorul MTZ 80 și automobilul VAZ 21043, în privința cărora urmează să fie stabilită cota-parte în mărime de 1/6 din 1/2 din bunurile mobile.

Consideră că Valentinei Guțu nu-i poate fi stabilită cota parte din bunurile imobile, deoarece acestea i-au aparținut lui Boris Guțu cu drept de proprietate până la înregistrarea căsătoriei cu Valentina Guțu.

Notează că Boris Guțu deținea în proprietate și trei cote de pământ, care, înainte de deces, au fost înregistrate pe numele Valentinei Guțu, astfel, consideră că reclamanților, cu excepția Valentinei Guțu, urmează să fie stabilite câte 1/5 cotă-parte din bunurile imobile, proprietate a defunctului.

Își întemeiază pretențiile în baza dispozițiilor art. 7, 12, 22, 42 alin. (2), 166, 167, 172, 173 alin. (1) lit. b), 174-175 CPC.

Solicită admiterea acțiunii, obligarea notarului public Petru Luca să elibereze moștenitorilor legali Ion Guțu, Ecaterina Moisa, Olga Verlan, Tatiana Bobuțac, Oxana Guțu, cu excepția Valentinei Guțu, certificatul de moștenitor legal la câte 1/5 cotă-parte din masa succesorală din întregul bun patrimonial, constituit din terenul aferent cu suprafața de 0,5896 ha, casa de locuit, garajul, șura, șura sărai, iar în ceea ce ține de autoturismul Jiguli și tractorul MTZ 80, 1/6 cotă-parte din 1/2 sau 1/12 cotă-parte la fiecare, iar Valentinei Guțu 7/12 cotă-parte și excluderea din averea succesorală combina de model „Herson-9”.

Prin hotărârea Judecătoriai Edineț din 31 martie 2017, au fost respinse cerințele Valentinei Guțu cu privire la anularea deciziei notarului public Petru Luca de refuz în eliberarea certificatului de moștenitor legal, obligarea notarului public

Petru Luca să elibereze fiecăruia din moștenitorii legali pretendenți la succesiune certificatul de moștenitor legal la câte 1/6 cotă-parte din masa succesorală ce constituie 1/2 din întregul bun patrimonial constituit din terenul aferent cu suprafața de 0,5896 ha, casa de locuit, garajul, șura, șura sărai, autoturismul Jiguli, tractor MTZ-80, în sumă totală de 67112 lei și încasarea cheltuielilor de judecată, ca neîntemeiată.

Au fost respinse cerințele Valentinei Guțu cu privire la determinarea dreptului de proprietate comună în devălmășie a Valentinei Guțu în mărime de 1/2 cotă-parte din bunurile imobile și mobile situate în satul XXXX r-nul XXXX, în valoare totală de 134224 lei, cu cota-parte a ei în valoare de 67112 și încasarea cheltuielilor de judecată, din motiv că a înaintat cerințe față de pârâțul necorespunzător.

A fost respinsă cererea de chemare în judecată a intervenienților principali Ion Guțu, Ecaterina Moisa, Olga Verlan, Tatiana Bobuțac, Oxana Guțu, ca neîntemeiată.

La 28 aprilie 2017, Valentina Guțu a declarat apel împotriva hotărârii Judecătorei Edineț din 31 martie 2017, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, cu adoptarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii înaintate de către ea și respingerea acțiunii intervenienților principali Ion Guțu, Ecaterina Moisa, Olga Verlan, Tatiana Bobuțac și Oxana Guțu.

Totodată, apelanta Valentina Guțu a solicitat scutirea de la plata taxei de stat.

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 23 mai 2017, a fost admisă cererea apelantei Valentinei Guțu de scutire de la plata taxei de stat.

A fost scutită parțial apelanta Valentina Guțu de la plata taxei de stat, în sumă de 510 lei din suma de 1510 lei.

Nu a fost dat curs cererii de apel declarate de Valentina Guțu împotriva hotărârii Judecătorei Edineț din 31 martie 2017 și acordat termen Valentinei Guțu pentru prezentarea în ședința de judecată din 6 iunie 2017, ora 09:00 a dovezii achitării taxei de stat în sumă de 1000 lei.

A fost explicat Valentinei Guțu că în cazul în care nu va înlătura neajunsurile menționate și nu va prezenta dovadă de plată a taxei de stat în termenul stabilit, cererea de apel nu va fi considerată ca depusă și, împreună cu toate documentele anexate, va fi restituită.

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 6 iunie 2017, a fost restituită cererea de apel declarată de Valentina Guțu și remisă Valentinei Guțu cererea de apel împreună cu înscrisurile anexate.

La 14 iulie 2017, prin intermediul Oficiului Poștal, Valentina Guțu, reprezentată de avocatul Vasile Martin a declarat recurs împotriva încheierii Curții de Apel Bălți din 6 iunie 2017, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii recurate, cu remiterea cauzei spre examinare în instanța de apel.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu încheierea recurată considerând-o ca ilegală și neîntemeiată.

Menționează că întru executarea încheierii Curții de Apel Bălți din 23 mai 2017, taxa de stat în sumă de 1000 lei a fost achitată, prin intermediul BC „Moldindconbank” SA filiala Edineț, la 24 mai 2017.

Relevă că din necunoștință de fapt dânsa nu a expediat prin poștă la adresa Curții de Apel Bălți bonul de plată a taxei de stat în sumă de 1000 lei și nici avocatului nu i-a comunicat despre acest fapt, dar s-a prezentat la Curtea de Apel Bălți cu bonul de plată a taxei de stat, unde i-a fost comunicat că deja e târziu, deoarece dânsa s-a prezentat mai târziu de ora 09:00 la data de 6 iunie 2017, după cum este indicat în încheierea din 23 mai 2017.

Insistă că a executat încheierea Curții de Apel Bălți din 23 mai 2017, chiar a doua zi, adică la 24 mai 2017 și că încheierea Curții de Apel Bălți din 6 iunie 2017 de restituire a cererii de apel contravine situației reale de fapt, fiindu-i îngădit dreptul la justiție, la un proces echitabil prevăzut de art. 20 din Constituția Republicii Moldova și art. 6 CEDO.

În conformitate cu art. 425 CPC, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Din materialele cauzei rezultă că copia încheierii contestate a fost expediată în adresa părților, inclusiv a recurenteii la 26 iunie 2017, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 201), și care a fost recepționată de către recurentă la 3 iulie 2017, ceea ce se atestă prin avizul de recepție anexat la dosar (f. d. 207).

Astfel, se constată că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul împotriva încheierii Curții de Apel Bălți din 6 iunie 2017, în termen.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) CPC, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele dosarului în raport cu temeiurile recursului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea încheierii instanței de apel și restituirea pricinii spre rejudecare din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 427 lit. b) CPC, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind pricina spre rejudecare.

În conformitate cu art. 369 alin. (1) lit. a) CPC, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel din încheierea emisă în conformitate cu art. 368 alin. (1).

Totodată, în conformitate cu art. 368 alin. (1) CPC, dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art. 364 și 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat, instanța de apel dispune printr-o încheiere să nu se dea curs cererii, acordând apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor.

După cum denotă actele cauzei, la 28 aprilie 2017, Valentina Guțu a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Edineț din 31 martie 2017, fără a achita taxa de stat, care însă se impune a fi achitată (f. d. 159-160).

Drept urmare, prin încheierea Curții de Apel Bălți din 23 mai 2017 a fost admisă cererea apelantei Valentinei Guțu de scutire de la plata taxei de stat, a fost

scutită parțial apelanta Valentina Guțu de la plata taxei de stat, în sumă de 510 lei din suma de 1510 lei, nu a fost dat curs cererii de apel declarate de Valentina Guțu împotriva hotărârii Judecătorei Edineț din 31 martie 2017 și acordat termen Valentinei Guțu pentru prezentarea în ședința de judecată din 6 iunie 2017, ora 09:00 a dovezii achitării taxei de stat în sumă de 1000 lei, fiind explicat Valentinei Guțu că în cazul în care nu va înlătura neajunsul menționat și nu va prezenta dovadă de plată a taxei de stat în termenul stabilit, cererea de apel nu va fi considerată depusă și împreună cu toate documentele anexate va fi restituită (f. d. 174-181).

Iar prin încheierea Curții de Apel Bălți din 6 iunie 2017, a fost restituită cererea de apel declarată de Valentina Guțu și remisă Valentinei Guțu cererea de apel împreună cu înscrisurile anexate (f. d. 195-200).

Instanța de recurs conchide că încheierea instanței de apel din 6 iunie 2017 este adoptată cu încălcarea legislației procedurale, respectiv, nu poate fi menținută.

În susținerea acestei opinii se va nota că într-adevăr, prin încheierea Curții de Apel Bălți din 23 mai 2017, instanța de apel a acordat apelantei Valentinei Guțu termen pentru înlăturarea neajunsului cererii de apel și prezentarea dovezii de plată a taxei de stat în sumă de 1000 lei până la următoarea ședință de judecată a instanței de apel, numită pentru 6 iunie 2017, ora 09:00.

Tot materialele pricinii, și anume procesul-verbal al ședinței de judecată din 6 iunie 2017, atestă că ședința de judecată a fost deschisă la 17:53 (f. d. 193).

Important este de menționat că deschiderea ședinței de judecată a instanței de apel la o oră mult mai târzie decât cea indicată în încheierea Curții de Apel Bălți din 23 mai 2017 și recipisa semnată de Valentina Guțu (f. d. 182), și anume ora 17:53 și nu ora 9:00, nu poate fi imputată apelantei Valentina Guțu ca o neconformare indicațiilor instanței de apel și neînlăturare a neajunsurilor cererii de apel în interiorul termenului acordat de instanța de judecată.

Or, după cum menționează recurenta în cererea de recurs, dânsa a prezentat instanței de apel chitanța, care confirmă că taxa de stat în mărime de 1000 lei a fost achitată la date de 24 mai 2017, însă i-a fost refuzat în primire din motiv că a prezentat-o mai târziu de ora 9:00, cum este indicat în încheierea din 23 mai 2017.

Sub aceste aspecte, instanța de recurs apreciază critic reținerea instanței de apel precum că apelanta Valentina Guțu fără motive întemeiate, în termenul stabilit de până la 6 iunie 2017, ora 09:00 nu a lichidat neajunsurile menționate în încheierea Curții de Apel Bălți din 23 mai 2017.

În speță este important de reținut că dreptul la o cale de atac este consfințit și în Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Astfel, în jurisprudența sa constantă Înalta Curte a reiterat că articolul 6 §1 din Convenție nu garantează dreptul la apel asupra unei hotărâri de primă instanță. Cu toate acestea, atunci când dreptul intern prevede un drept la apel, procedura respectivă va fi examinată ca o extensiune a procesului de judecată și, prin urmare, va constitui un drept garantat de articolul 6 din Convenție.

Față de cele ce preced, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat de Valentina Guțu, reprezentată de avocatul Vasile Martin, de a casa

încheierea instanței de apel din 6 iunie 2017 și de a restitui pricina spre rejudecare în instanța de apel, pentru judecarea apelului în fond.

În conformitate cu art. 427 lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Valentina Guțu, reprezentată de avocatul Vasile Martin.

Se casează integral încheierea Curții de Apel Bălți din 6 iunie 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Valentinei Guțu împotriva notarului public Petru Luca cu privire la anularea deciziei de refuz la eliberarea certificatului de moștenitor legal, determinarea dreptului de proprietate comună în devălmășie, obligarea eliberării certificatului de moștenitor legal și încasarea cheltuielilor de judecată și cererea de chemare în judecată a intervenienților principali Ion Guțu, Ecaterina Moisa, Olga Verlan, Tatiana Bobuțac și Oxana Guțu împotriva Valentinei Guțu și notarului public Petru Luca cu privire la obligarea eliberării certificatului de moștenitor legal, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, pentru judecarea apelului în fond.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Iuliana Oprea

Ion Druță